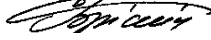

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні кафедри теорії спорту
та фізичної культури
протокол № 1 від 29.08.19

Зав. каф. Бріскін Ю.А.

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні ради факультету фізичної
культури і спорту
протокол № _____

Голова ради _____ Ріпак І.М.

ПРОГРАМА

**КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 017
«ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ»**

ДЛЯ СТУДЕНТІВ РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

РОЗДІЛ I. СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

Тема 1. Структура системи підготовки спортсменів.

Формування системи підготовки спортсменів у Стародавній Греції. Розробка елементів системи підготовки спортсменів у ХІХ і в першій половині ХХ століття. Формування науково-педагогічних основ системи підготовки спортсменів у другій половині ХХ- на початку ХХІ століття століття. Структура та зміст системи підготовки спортсменів. Провідні фахівці спортивної науки та їхні основні праці. Аналіз сучасного розуміння системи підготовки спортсменів. Формування системи підготовки спортсменів. Структура системи підготовки спортсменів. Забезпечення системи підготовки спортсменів. Основні напрями вдосконалення системи підготовки спортсменів. Аналіз системи підготовки спортсменів в різних видах спорту.

Тема 2. Побудова підготовки кваліфікованих спортсменів.

Мета і завдання підготовки спортсменів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей. Провідні засоби та методи підготовки спортсменів. Застосування позатренувальних та позазмагальних засобів і методів підготовки. Зростання питомої ваги застосування спеціальних тренажерів та гіпоксичної підготовки. Співвідношення засобів спеціальної, допоміжної та загальної підготовки.

Формування індивідуальних особливостей техніко-тактичної діяльності.

Акцентований розвиток найбільш виражених природних задатків до певного виду змагальної діяльності.

Місце і значення змагань в системі підготовки спортсменів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей. Мета і завдання підготовки спортсменів на етапі збереження високих досягнень.

Зміни величини і спрямованості тренувальних навантажень та обсягу змагальних навантажень. Індивідуалізація засобів і методів підготовки. Співвідношення спеціальної, допоміжної та загальної підготовки.

Зростання варіативності коливань величини навантаження у мікро- та мезоциклах.

Застосування позатренувальних та позазмагальних засобів підготовки.

Особливості побудови підготовки спортсменів у олімпійських (чотирирічних) циклах в залежності від віку спортсмена, стажу тренувальних занять та етапу багаторічної підготовки.

Моделювання умов та регламенту проведення змагань на Олімпійських іграх у процесі передолімпійської підготовки.

Основні напрями інтенсифікації підготовки спортсменів у процесі багаторічного вдосконалення.

Тема 3. Змагання як формувальний чинник спорту

Умови змагань, які впливають на змагальну діяльність спортсменів. Змагання в системі підготовки спортсменів. Види, регламентація і способи проведення спортивних змагань. Визначення результату у змаганнях.

Тема 4. Змагальна діяльність в спорті

Характеристика змагальної діяльності в спорті. Структура змагальної діяльності. Фактори результативності змагальної діяльності спортсменів. Управління змагальною діяльністю. Стратегія і тактика змагальної діяльності. Техніка змагальної діяльності. Фактори результативності змагальної діяльності спортсменів.

Тема 5. Моделювання в спорті

Моделі змагальної діяльності. Моделі підготовленості. Морфофункціональні моделі. Моделювання змагальної діяльності і підготовленості в залежності від індивідуальних особливостей спортсменів.

Рекомендована література:

Основна:

1. Передерій А. Аналіз змагальної діяльності висококваліфікованих дзюдоїстів з вадами зору / Аліна Передерій, Сергій Дребот // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Є. Приступи. – Львів, 2015. – Вип. 19, т. 1. – С. 184–189.
2. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения : учеб. [для тренеров] / В. Н. Платонов. – Киев : Олимпийская литература, 2015. – Кн. 1. – 2015. – 680 с.
3. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения : учеб. [для тренеров] / В. Н. Платонов. – Киев : Олимпийская литература, 2015. – Кн. 2. – 2015. – 752 с.
4. Матвеев, Л. П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов / Л. П. Матвеев. – Киев : Олимпийская литература, 1999. – 317 с. – ISBN 966-7133-22-2.
5. Матвеев Л. П. Проблема периодизации спортивной тренировки / Л. П. Матвеев – Москва : Физкультура и спорт, 1964. – 248 с.

Допоміжна:

1. Бріскін Ю. Методичне забезпечення системи підготовки спортсменів Спеціальних Олімпіад / Бріскін Ю., Передерій А., Пітин М. // Український журнал медицини, біології та спорту. – 2017. – № 1(3). – С. 200–208.
2. Вайцеховский С. М. Книга тренера / Вайцеховский С. М. – Москва : Физкультура и спорт, 1971. – 312., ил.
3. Верхошанский Ю. В. Программирование и организация тренировочного процесса / Верхошанский Ю. В. – Москва : Физкультура и спорт, 1985. – 176 с.
4. Каунсилмен Д. Наука о плавании / Каунсилмен Д. ; пер. с англ. – Москва : Физкультура и спорт, 1972. – 429 с.
5. Лапутин А. Н. Технические средства обучения : учеб. пособие для ИФК / Лапутин А. Н., Уткин В. Л. – Москва : Физкультура и спорт, 1990. – 80 с., ил.
6. Матвеев С. Ф. Побудова тренувальних програм в олімпійському спорті з урахуванням особливостей змагальної діяльності (на матеріалі єдиноборств і

спортивних ігор) / С. Ф. Матвеев, О. Н. Борисова, Л. О. Радченко // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту : зб. наук. пр. – Київ, 2004. – № 4. – С. 16–19.

7. Озолин Н. Г. Молодому колеге / Озолин Н. Г. – Москва : Физкультура и спорт, 1988. – 288 с.

8. Передерий А. В. Персонифицированная подсистема системы подготовки атлетов Специальных Олимпиад / Передерий А. В. // XIII Международная научная сессия по итогам НИР за 2012 год "Научное обоснование физического воспитания, спортивной тренировки и подготовки кадров по физической культуре и спорту" : материалы междунар. науч.-практ. конф. – Минск, 2013. – Ч. 1. – С. 96–99.

9. Петровский В. В. Организация спортивной тренировки / Петровский В. В. – Киев : Здоров'я, 1978. – 96 с.

10. Тер-Ованесян А. А. Обучение в спорте / Тер-Ованесян И. А., Тер-Ованесян А. А. – Москва : Советский спорт, 1992. – 192 с.

11. Тер-Ованесян А. А. Педагогика спорта / Тер-Ованесян А. А., Тер-Ованесян И. А. – Киев : Здоров'я, 1986. – 208 с.

12. Sport specialists attitude to structure and contents of theoretical preparation in sport / Maryan Pityn, Yuriy Briskin, Alina Perederiy, Yaroslav Galan, Oleksandr Tsyhykalo, Iryna Popova // Journal of Physical Education and Sport. – 2017. – Vol. 17, suppl. is. 3. – P. 988 – 994.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Мультимедійне забезпечення лекцій.
2. Інтернет-ресурси.
3. Підручники та посібники з видів спорту та загальної теорії підготовки спортсменів.

РОЗДІЛ II. ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ

Тема 1. Організаційно - правові основи професійного спорту.

Ліга як основна структурна одиниця професійного спорту. Статут професійної спортивної ліги. Організаційна структура професійних ліг. Рада управління лігою як найвищий законодавчий та виконавчий орган ліги. Функції Ради управління лігою, її адміністрації та президента. Функції президента та адміністрації ліги. Професійний спортивний клуб як низова ланка професійної спортивної ліги. Статут професійного спортивного клубу. Форми володіння професійними спортивними клубами. Організаційна структура професійного спортивного клубу. Форми володіння професійними клубами. Стосунки між професійними клубами та клубами і лігою. Передумови виникнення Асоціацій спортсменів професійних ліг. Роль Асоціацій спортсменів професійних спортивних ліг у боротьбі за соціальні права спортсменів. Асоціації спортсменів професійних ліг та їх функції. Основи правового регулювання у північноамериканському професійному спорті.: трудове і податкове законодавство, судове право. Вплив законодавства Євросоюзу на формування правових засад професійного спорту в Європі. Правові основи професійного спорту в Європі. Роль “Справи

Босмана” у формуванні правових засад професійного спорту в Європі. Правове регулювання трудових взаємовідносин: колективна угода, індивідуальний контракт спортсмена. Система заходів обмеження прав професійних спортсменів.

Тема 2. Економічні основи розвитку професійного спорту.

Специфіка бізнесу у професійному спорті. Партнерство у бізнесі і жорстка конкуренція на спортивних майданчиках, як основа бізнесу у професійному спорті. Специфічні чинники стимулювання ефективності спортивного бізнесу.

Джерела прибутків у спортивному бізнесі. Фактори, що впливають на відвідуваність змагань вболівальниками. Продаж сезонних абонементів, як основа квиткового бізнесу. Обладнання VIP-лож та розширення асортименту додаткових послуг для вболівальників. Політика цін на квитки. Продаж прав на телетрансляції змагань. Структура прибутків у професійному спорті.

Маркетинг у професійному спорті, як метод, ідеологія і філософія для прийняття рішень, котрі приводять діяльність ліг і клубів у відповідність до потреб ринку. Рекламно – комерційна та ліцензійно – комерційна діяльність у професійному спорті.

Статті видатків у професійному спорті: зарплата спортсменів; адміністративні витрати; транспортні видатки; оплата житла та харчування у матчах на виїзді; придбання устаткування, інвентарю, спортивної екіпіровки тощо; оренда спортивних споруд, або їх утримання; видатки на рекламу; внески до пенсійного та медичного фондів; оплата страхування гравців; фінансування спортивних програм; оплата податків.

Основні показники економічної діяльності професійних ліг. Динаміка прибутків елітних професійних ліг, динаміка зростання середньої зарплати спортсменів елітних професійних ліг, вартість провідних професійних спортивних клубів світу.

Тема 3. Системи змагань у професійних видах спорту.

Економічна ефективність систем змагань. Чинники підвищення економічної ефективності систем змагань: стабільність календаря змагань; визначення оптимальної кількості стартів упродовж одного сезону; економія коштів на турнірні переїзди; створення пільгових умов для команд і спортсменів, котрі на попередніх етапах змагань чи у попередніх турнірах мали вищий рейтинг.

Системи змагань у провідних лігах командних ігрових видів професійного спорту. Обґрунтування поділу ліг на конференції та дивізіони. Системи проведення регулярних чемпіонатів та кубків. Облік, аналіз та висвітлення у засобах масової інформації різноманітних компонентів змагальної діяльності.

Формування системи змагань у тенісі. Структура календаря змагань Асоціації тенісистів – професіоналів. Структура календаря змагань Всесвітньої тенісної асоціації. Аналіз турнірів Великого шолому. Неофіційні чемпіонати світу серед професійних тенісистів та тенісисток. Системи заохочень професійних тенісистів до участі у турнірах та системи нарахування рейтингових очок в АТР та WTA.

Особливості систем змагань у професійному боксі. Оптимальна кількість поєдинків на рік у спортсменів, які проводять рейтингові, претендентські та титульні бої. Проведення поєдинків за звання абсолютних чемпіонів світу та матч – реваншів.

Система змагань у шосейних велогонках. Збалансованість та регулярність календаря змагань Міжнародного союзу велосипедистів. Аналіз організації і проведення найпрестижніших багатоденних шосейних велогонки „ Вуельта Іспанії”, „ Джіро Італія”, „ Тур де Франс”.

Система рейтингування професійних велосипедистів - шосейників.

Система змагань „ Формула – 1”. Рейтингування пілотів та команд. Стимулювання інтересу глядачів до гонок «Формула – 1».

Система комерційних змагань в легкій атлетиці: „Діамантова ліга” „Гран-прі IAAF”.

Тема 4. Системи відбору новачків у професійних видах спорту.

Поняття „новачок ” у професійному спорті. Система „Драфт”, як основа відбору новачків в ігрових командних видах професійного спорту. Сутність системи драфт і її вплив на підвищення конкурентоспроможності команд та на економічну ефективність діяльності професійних клубів і ліг.

Сутність драфт-лотереї, драфту розширення та драфту відмов.

Особливості систем відбору новачків в елітних лігах північноамериканського професійного спорту: розробка і вдосконалення системи тестування професійно значущих показників фізичної, функціональної та техніко-тактичної підготовленості потенційних новачків; організація роботи у тренувальних таборах напередодні драфту; системи психологічного тестування кандидатів на працевлаштування у професійних клубах елітних ліг. Організаційні аспекти процедури драфту в елітних лігах північноамериканського професійного спорту.

Відмінні риси систем відбору новачків в елітних лігах європейського професійного спорту.

Основи методики відбору професійних спортсменів в індивідуальних та індивідуально-командних видах професійного спорту. Система відбору пілотів до участі в автогонках „Формула-1 ”. Система відбору спортсменів до занять професійним боксом: професійно значущі показники фізичної, технічної, тактичної і психологічної підготовленості; вік, стаж занять та темпи зростання спортивної майстерності в непрофесійному боксі.

Особливості відбору професійних велосипедистів-шосейників: вікові характеристики, успіхи в непрофесійному велоспорті, рівень фізичних і функціональних можливостей організму, схильність до певного виду гонок (гонки на швидкість, гонки в горах, здатність до ефективного фінішування на фоні втоми). Комплектування конкурентоспроможних команд велосипедистів-шосейників до участі у багатоденних велотурах.

Основи системи відбору обдарованих тенісистів. Система послідовного відбору: 7-10-річний вік – залучення до систематичних занять і визначення генетичної схильності до занять тенісом; 12-річний вік – визначення здатності до концентрації уваги, швидкості складних реакцій та швидкості обробки

інформації; 14-річний вік і старші – інтелектуальні здібності та стійкість до стресових ситуації в умовах змагальної діяльності.

Тема 5. Підготовка спортсменів у професійних видах спорту

Організаційні та матеріально-технічні засади підготовки баскетболістів в США та Європейських країнах.

Особливості командних занять перед початком регулярного чемпіонату та підчас регулярного чемпіонату . Відповідальність гравців за фізичний і функціональний стан в міжсезонні.

Вузька спеціалізація гравців і тренерів. Раціональне збалансоване харчування, як чинник системи підготовки баскетболістів в NBA. Місце психічної підготовки в командних та індивідуальних заняттях баскетболістів.

Відмінні риси підготовки хокеїстів в Канаді , США, Росії, Швеції та Чехії. Особливості тренувального процесу в командах NHL: кількість занять на день, їхня тривалість, інтенсивність та спрямованість. Застосування поза тренувальних факторів підвищення здатності до тривалої і ефективної змагальної діяльності.

Самостійна робота хокеїстів під час літніх канікул, командна підготовка у процесі передсезонного збору, організація тренувального процесу в паузах між іграми регулярного чемпіонату та Кубку Стенлі.

Організаційно-методичні основи систем підготовки професійних футболістів в європейських країнах. Характерні особливості підготовки елітних футбольних команд.

Особливості підготовки професійних тенісистів у європейських країнах та США: етапність, вікові групи, збалансованість систем тренувань і змагань; високі вимоги до професійної майстерності тренерів.

Особливості системи підготовки професійних велосипедистів–шосейників: відсутність перспективного планування, великі загальні обсяги навантажень (40-45 тис. кілометрів на рік); великий обсяг змагальної діяльності (20-24 тис. кілометрів на рік); тривалий сезон змагань (8-9 місяців на рік); поєднання універсалізму з вузькою спеціалізацією; виведення на пік форми до найвідповідальніших змагань сезону (згідно контракту).

Відмінні риси організації і змісту підготовки боксерів професіоналів. Поєднання різнобічності підготовки та специфіки безпосередньої підготовки до поединку у відповідності до манери бою та підготовленості конкретного суперника.

Рекомендована література

Основна:

1. Бріскін Ю. А. Соціально-економічні аспекти гонок „Формула-1” / Бріскін Ю. А., Линець М. М. // Актуальні проблеми організації фізичного виховання студентської та учнівської молоді Львівщини : зб. наук. пр. – Львів, 2003. – С. 24–28.

2. Гуськов С. И. Профессиональный спорт в США / Гуськов Г. И. // Спорт за рубежом. – 1990. – № 10. – С. 10–11.

3. Гуськов С. И. Организационные и социально-экономические основы развития профессионального спорта в США : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. – Киев : КГИФК, 1991. – 46 с.

4. Линець М. М. Економічна ефективність систем змагань в командних ігрових видах професіонального спорту / М. М. Линець // Сучасні проблеми розвитку теорії та методики спортивних і рухливих ігор : тези III Всеукр. наук.-практ. конф. – Львів, 1999. – С. 18–19.

5. Линець М. Особливості розвитку і функціонування професійного спорту в Європі / Михайло Линець, Володимир Артюх // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. держ. ун-ту імені Лесі Українки. – Луцьк, 2002. – Т. 1. – С. 24–26.

6. Сухов В. Особливості організації відбору баскетболістів до студентських команд США [Електронний ресурс] / Владислав Сухов, Михайло Линець // Спортивна наука України. – 2017. – № 5(81). – С. 41–45. – Режим доступу: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/647/625>

7. Линець М. М. Професійний спорт і міжнародний спортивний рух / М. М. Линець // Актуальні проблеми організації фізичного виховання студентської та учнівської молоді Львівщини : матеріали II Регіон. наук.-практ. конф. – Львів, 2003. – С. 86–87.

8. Линець М. Розвиток професійного спорту в Україні / Михайло Линець, Людмила Шульга // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. – № 1. – С. 23–29.

9. Линець М. М. Соціально-економічні аспекти сучасного професійного спорту / Линець М. М. // Актуальні проблеми організації фізичного виховання студентської та учнівської молоді Львівщини : зб. наук. пр. – Львів, 2005. – С. 36–37.

10. Линець М. М. Специфіка бізнесу у професіональному спорті Линець М. М. // Роль фізичної культури і спорту в здоровому способі життя : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Львів, 2001. – С. 46–49.

11. Линець М. М. Формування правових засад професійного спорту в Європі / Линець М. М. // Роль фізичної культури в здоровому способі життя : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., 24–25 грудня 1999 р. – Львів, 1999. – С. 63–64.

12. Нерода Н. Періодизація розвитку професійного спорту в Європі / Неоніла Нерода, Юрій Бріскін // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2016. – № 2(24). – С. 3–10.

13. Нерода Н. Характеристика європейської моделі професійного спорту та її відмінності від американської [Електронний ресурс] / Неоніла Нерода // Спортивна наука України. – 2016. – № 2(72). – С. 68–72. – Режим доступу: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/418>

14. Профессиональный спорт : учеб. для вузов / С. И. Гуськов, В. Н. Платонов, М. М. Линец, Б. Н. Юшко. – Киев : Олимпийская литература, 2000. – 392 с.

15. Сухов В. І. Стан проблеми відбору баскетболістів до команд провідних професійних ліг / Сухов В. І., Линець М. М. // Матеріали I Всеукраїнської з

міжнародною участю науково-практичної Інтернет-конференції (20-21 грудня 2016 р.) «Баскетбол: історія, сучасність і перспективи» (з нагоди святкування 125-річчя існування баскетболу в світі. – Дніпро, ЛДІФКіС, 2016. – С.176-178.

Допоміжна:

1. Бріскін Ю. Характеристика комерційних змагань у фехтуванні / Юрій Бріскін, Мар'ян Пітин, Неоніла Нерода, Олександр Ваулін // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Вінницьк. держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2014. – Вип. 18, т. 1. – С. 356–361.

2. Гуськов С. И. Спортивный маркетинг / С. И. Гуськов. – Киев : Олимпийская литература, 1995. – 296 с.

3. Платонов В. Труден путь к истинному профессионализму. Украинский футбол: несбывшиеся надежды, поиски, ошибки / Владимир Платонов // Зеркало недели. – 1998. – № 24(193). – 13 июня.

4. Платонов В. Труден путь к истинному профессионализму. Украинский футбол: несбывшиеся надежды, поиски, ошибки / Владимир Платонов // Зеркало недели. – 1998. – № 25(194). – 20 июня.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Міжнародна Федерація футболу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fifa.com/>

2. Головна Ліга бейсболу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mlb.com/>

3. Національна баскетбольна асоціація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nba.com/>

4. Національна хокейна ліга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nhl.com/>

5. Національна футбольна ліга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfl.com/>

РОЗДІЛ ІІІ. МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ І СПОРТІ.

Тема 1. Загальна методологія наукової роботи

Значення наукових досліджень в Олімпійському та професійному спорті. Наукове вивчення як основна форма наукової роботи. Загальна схема наукового дослідження. Організація творчої діяльності. Робота над статтями та доповідями.

Тема 2. Технологія наукової роботи

Вибір теми наукової роботи. Аналіз літератури і практики. Формулювання теми наукової роботи. Постановка мети та визначення завдань. Формулювання гіпотези. Складання плану роботи. Методи добору фактичних матеріалів. Методи емпіричного дослідження. Методи, що використовуються на емпіричному та теоретичному рівнях. Методи теоретичного дослідження. Розробка плану дослідження. Підбір досліджуваних. Вибір методів дослідження. Вивчення літературних джерел. Складання огляду літератури.

Самоперевірка відповідності матеріалів роботи нормативним вимогам.

Тема 3. Організація і проведення педагогічного спостереження.

Педагогічні спостереження як метод наукового дослідження. Характерні ознаки педагогічних спостережень. Позитивні та негативні риси педагогічного спостереження як методу наукового дослідження. Види педагогічних спостережень. Проблемне спостереження. Тематичне спостереження. Попереднє спостереження. Основне (стандартизоване) спостереження. Включене спостереження. Невключене спостереження. Відкрите спостереження. Приховане спостереження. Безперервне спостереження. Дискретне спостереження. Особливості проведення педагогічних спостережень в Олімпійському та професійному спорті.

Тема 4. Організація і проведення педагогічного експерименту.

Педагогічний експеримент як метод наукового дослідження. Особливості педагогічного експерименту як методу наукового дослідження. Експериментальні фактори. Причинові експериментальні фактори. Наслідкові експериментальні фактори. Супутні фактори. Зрівнювані фактори. Спонтанні фактори. Організація педагогічного експерименту. Види педагогічного експерименту. Констатуючий педагогічний експеримент. Перетворюючий педагогічний експеримент. Природничий педагогічний експеримент. Модельний педагогічний експеримент. Лабораторний педагогічний експеримент. Відкритий педагогічний експеримент. Прихований педагогічний експеримент. Абсолютний педагогічний експеримент. Порівняльний педагогічний експеримент. Послідовний педагогічний експеримент. Паралельний педагогічний експеримент.

Тема 5. Організація і проведення соціологічного дослідження

Поняття документу. Друковані документи. Рукописні документи. Суспільні документи. Особисті документи. Офіційні документи. Природні документи. “Провоковані” документи. Діючі документи. Архівні документи. Відбір документів для подальшого аналізу. Фронтальний відбір документів. Вибірковий відбір документів. Аналіз документів. Традиційний аналіз документів. Формалізований аналіз документів. Аналіз щоденників тренерів і спортсменів. Спостереження і його роль у спортивній соціології.

Опитування як метод збору первинної соціальної інформації. Анкетування як метод збору первинної соціальної інформації. Види анкетування. Суцільне анкетування. Вибіркове анкетування. Особисте анкетування. Групове анкетування. Індивідуальне анкетування. Заочне анкетування. Поштове анкетування. Роздавальне анкетування. Побудова анкети. Вступна частина. Основна частина. Демографічна частина. Класифікація питань анкети. Безумовні питання. Умовні питання. Відкриті питання. Закриті питання. Питання з віялом відповідей. Питання, які відображають зміст відповідей. Напівзакриті питання. Прямі питання. Побічні питання. Фільтруючі питання. Контрольні питання. Загальні правила складання анкети. Перевірка анкети. Інтерв'ю як метод збору первинної соціальної інформації. Бесіда як метод збору первинної соціальної інформації. Поняття соціального експерименту. Специфіка соціального експерименту. Умови проведення соціального

експерименту.

Тема 6. Основні вимоги до оформлення наукової роботи.

Вимоги до змісту наукової роботи. Загальні вимоги до оформлення наукової роботи. Подання текстового матеріалу. Правила подання ілюстрацій. Правила подання таблиць. Загальні правила подання формул. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела. Оформлення списку використаних джерел. Правила оформлення додатків.

Композиція наукової роботи. Зміст. Перелік умовних позначень. Вступ. Розділи основної частини. Загальні висновки. Бібліографічний список. Додатки. Допоміжні покажчики. Рубрикація тексту. Абзаци. Підрозділи основного тексту. Розділи основного тексту. Прийоми викладення наукових матеріалів. Послідовний виклад матеріалу. Цілісний виклад матеріалу. Вибірковий виклад матеріалу. Робота над остаточним варіантом рукопису. Мова і стиль наукової роботи. Засоби логічного зв'язку матеріалу. Спеціальні терміни. Фразеологія наукової мови. Синтаксис наукової мови. Мовно-стилістичне оформлення роботи.

Рекомендована література

Основна:

1. Ашмарин Б. А. Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании : пособие для студ., асп. и препод. / Ашмарин Б. А. – Москва : Физкультура и спорт, 1978. – 233 с.

2. Богуславська В. Напрями застосування новітніх інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту / Богуславська Вікторія, Бріскін Юрій, Пітин Мар'ян // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2017. – № 2. – С. 16–20.

3. Оцінювання психофізіологічних станів у спорті : монографія / Георгій Коробейніков, Євген Приступа, Леся Коробейнікова, Юрій Бріскін. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 311 с. – ISBN 978-966-2328-59-2.

4. Електронна система моделювання просторових рухів спортсмена / Бріскін Ю. А., Корягін В. М., Голяка Р. Л., Блавт О. З. // Моделювання та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті : матеріали VIII Міжнар. наук. конф. – Харків, 2012. – С. 19–22.

5. Педагогічний експеримент : навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ / Євдокимов В. І., Гавриш І. В., Агапова Т. П., Олійник Т. О. – Харків : ОВС, 2001. – 148 с.

6. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2007. – № 6. – С. 9–17.

7. Пономаренко Л. А. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня : метод. поради / Л. А. Пономаренко. – Київ : Толока, 2001. – 80 с.

Допоміжна:

13. Бріскін Ю. А. Портативная электронная система тестирования уровня развития способности к удержанию статического равновесия студентами

специальных медицинских групп / Ю. А. Брискин, О. З. Блавт // Ученые записки : сб. рец. науч. тр. – Минск, 2014. – С. 173–179.

14.Брискин Ю. А. Технологическое обеспечение тестового контроля статической силовой выносливости / Брискин Ю. А., Блавт О. З. // Психология и педагогика: методика и проблемы практического применения : сб. материалов XXXII Междунар. науч.-практ. конф., 29 авг. 2013 г. – Новосибирск, 2013. – С. 213–217.

15.Євдокимов В. І. Методика проведення педагогічного порівняльного експерименту / Євдокимов В. І., Гавриш І. В. // Педагогіка і психологія: зб. наук. пр. ХДПУ. – Харків : ХДПУ, 1998. – Вип. 5. – С. 32–36.

16.Пітин М. П. Теоретична підготовка як предмет досліджень у спорті / М. П. Пітин, Ю. А. Бріскін // Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту та туризму : тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. – Запоріжжя, 2013. – С. 176–177.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Мультимедійне забезпечення лекцій та семінарських занять.
2. *Отраслевая библиотека по физической культуре и спорту [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lib.sportedu.ru/>*
3. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. *Национальный государственный университет физической культуры, спорта и здоровья имени П. Ф. Лесгафта [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.lesgaft-notes.spb.ru/>*
5. Журнали:

Наука в олимпийском спорте [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://sportnauka.org.ua/>

Фізична активність, здоров'я, спорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sports-science.ldufk.edu.ua/index.php/fazis>

РОЗДІЛ IV. АДАПТИВНИЙ СПОРТ

Тема 1. Загальна характеристика адаптивного спорту.

Олімпійський рух, його характеристика та зміст. Олімпійський рух як "концентрована, організована, універсальна і постійна діяльність всіх осіб та організацій, яких надихають цінності Олімпізму, що проводиться під керівництвом МОК. Ця діяльність охоплює п'ять континентів. Вона досягає своєї вершини, коли збирає разом атлетів світу на величезному спортивному фестивалі — Олімпійських іграх..." (Олімпійська Хартія).

Підрозділи олімпійського руху. Історичні джерела паралімпійського руху. Характерні риси складових елементів паралімпійського руху.

Адаптивний спорт в Міжнародній олімпійській системі. "Паралімпійські ігри" - Олімпійські ігри осіб з інвалідністю. Історія Паралімпійських ігор.

Тема 2. Характеристика окремих складових адаптивного спорту в міжнародній олімпійській системі.

Періодизація Паралімпійських ігор. Характеристика Сток-Мандевільського періоду (1952-1959). Характеристика I паралімпійського періоду (1960-1972). Характеристика II паралімпійського періоду (1976-1988). Характеристика III паралімпійського періоду (з 1992 р.). Термін «Паралімпіада». Програма Паралімпійських ігор. Вимоги до літніх та зимових паралімпійських видів спорту. Олімпійські види спорту в програмі Паралімпійських ігор. Неолімпійські види спорту в програмі Паралімпійських ігор. Нозологічно-детерміновані види спорту в програмі Паралімпійських ігор. Зимові Паралімпійські ігри. Адаптивний спорт як соціальне явище. Загальна характеристика Дефлімпійського спорту. Загальна характеристика Спеціальних Олімпіад. Цільово-результативні аспекти адаптивного спорту.

Тема 3. Організаційні основи адаптивного спорту.

Виникнення керівних організацій адаптивного спорту. Діяльність керівних організацій адаптивного спорту в світі. Міжнародний спортивний комітет глухих (Comite International des Sports des Sourds, CISS), з 2003р. Міжнародний дефлімпійський комітет. Міжнародна Федерація Сток-Мандевільських ігор (International Stock Mandeville Games Federation - ISMGF), нині Міжнародна Сток-Мандевільська Федерація Спорту на Візках (International Stock Mandeville Wheelchair Sport Federation - ISMWSF), Міжнародна спортивна організація інвалідів (International Sports Organization for the Disabled, ISOD), Міжнародна організація Спеціальних Олімпіад (Special Olympics Inc, SOI), Міжнародна спортивна і рекреаційна асоціація (осіб з) церебральним паралічем (Cerebral Palsy - International Sports and Recreation Association, CP-ISRA), Міжнародна спортивна асоціація сліпих (International Blind Sports Association, IBSA). Міжнародний паралімпійський комітет (МПК) - керівний орган Паралімпійського руху. Структура МПК. Основні завдання МПК. Президенти МПК. Нозологічний склад учасників Паралімпійських ігор. Діяльність керівних організацій адаптивного спорту в Україні.

Тема 4. Програмно-нормативні основи адаптивного спорту.

Довідник Міжнародного паралімпійського комітету. Програмно-нормативні документи дефлімпійського спорту. Основні положення Конституції глухих. Загальні технічні правила літніх та зимових дефлімпійських ігор. Філософія Спеціальних Олімпіад. Мета і завдання Спеціальних Олімпіад. Загальні правила Спеціальних Олімпіад.

Тема 5. Особливості системи підготовки в адаптивному спорті.

Характеристика системи підготовки в адаптивному спорті. Специфіка навчання, розвитку, виховання та реабілітації як процесної підсистеми системи підготовки в адаптивному спорті. Специфічність вимог до організації змагань серед осіб з інвалідністю. Особливості проведення тренувальних занять зі спортсменами різних нозологій.

Вимоги до організації змагань за програмою Спеціальних Олімпіад. Класифікація спортсменів з вадами інтелекту. Процедура дивізіонування. в змаганнях Спеціальних Олімпіад. Структура тренувальної програми Спеціальних Олімпіад. Структура тренувального заняття за програмою Спеціальних Олімпіад.

Тема 6. Класифікація – основа системи підготовки в адаптивному спорті.

Роль класифікації в адаптивному спорті. Характеристика медичної класифікації в адаптивному спорті. Класифікація спортсменів з травмами хребта та спинного мозку. Класифікація спортсменів з ампутаціями. Класифікація спортсменів з церебральним паралічем. Класифікація спортсменів з «іншими пошкодженнями опорно-рухового апарату». Характеристика функціональної класифікації в адаптивному спорті. Приклади функціональних класифікацій в паралімпійському спорті. Характеристика коефіцієнтно-гандикапної класифікації в адаптивному спорті. Класифікація спортсменів з вадами зору. Класифікація спортсменів з вадами слуху.

Рекомендована література

Основна:

1. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів : [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Ю. А. Бріскін. – Київ : Олімпійська література, 2006. – 263 с. – ISBN 966-7133-79-6.
2. Бріскін Ю. А. Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади : навч. посіб. – Львів : Ахіл, 2003. – 128 с.
3. Бріскін Ю. А. Організаційні основи Паралімпійського спорту : навч. посіб. – Львів : Кобзар, 2004. – 180 с., іл.
4. Бріскін Ю. А. Вступ до теорії спорту інвалідів : навч. посіб. / Ю. А. Бріскін, А. В. Передерій. – Львів : Априорі, 2008. – 70 с.
5. Передерій А. В. Спеціальні Олімпіади в сучасному світі : монографія / А. В. Передерій. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 296 с.

Допоміжна:

1. Бріскін Ю. А. Класифікаційні стратегії Паралімпійського спорту / Бріскін Ю. А., Передерій А. В. // Оздоровча і спортивна робота з неповносправними / за заг. ред. Бріскіна Ю., Линця М., Боляха Е., Мігасевича Ю. – Львів : Видавець Тарас Сорока. – 2004. – С. 22–29.
2. Григоренко В. Г. Дифференциально-интегральный подход в организации педагогической системы коррекции двигательной сферы инвалидов с нарушениями функций спинного мозга / В. Г. Григоренко // Физическая культура и спорт инвалидов : тез. докл. I Всесоюз. науч. конф. – Одесса, 1989.
3. Передерій А. Общая характеристика классификаций в спорте инвалидов / Алина Передерий, Ольга Борисова, Юрий Брискин // Наука в олимпийском спорте. – 2006. – № 1. – С. 50–54.
4. Передерій А. В. Теоретико-методичні підходи до періодизації багаторічної підготовки спортсменів у адаптивному спорті / Передерій А. В., Розторгуй М. С. // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2016. – № 1. – С. 91–95.
5. Розторгуй М. Підготовка спортсменів з інвалідністю на етапі спортивно-реабілітаційної підготовки в силових видах спорту / Марія Розторгуй, Аліна

- Передерій // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2018. – № 1(41). – С. 61–66.
6. Соболевский В. Этико-деонтологические аспекты физкультурно-оздоровительной работы среди инвалидов / В. Соболевский // Теория и практика физической культуры. – 1990. – № 1. – С. 48–50.
  7. *Organizational basics implementation of the programs of Special Olympics / Yevgenij Prystupa, Alina Perderiy, Yuriy Briskin, Maryan Pityn // Harvard Journal of Fundamental and Applied Studies. – 2015, – N 1(7), Vol. 8. – P. 266–272.*
  8. Roztorhui M. The training system of athletes with disabilities in strength sports / Mariia Roztorhui, Alina Perederiy, Yuriy Briskin, Olexandr Tovstonoh // Sportlogia. – Banja Luka, 2018. – Т. 14, N 1. – P. 98–106.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Мультимедійне забезпечення лекційного курсу.
2. Відеоматеріали змагань осіб з інвалідністю різних нозологій.
3. **Official website of the Paralympic Movement [Electronic resource]. – Access mode: www.paralympic.org**
4. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua
5. Special Olympics [Electronic resource]. – Access mode: www.specialolympics.org
6. Deaflympics [Electronic resource]. – Access mode: www.deaflympics.org